HVV
VRIJ DENKEN EN DOEN

Lentefeest & Feest Vrijzinnige Jeugd

editie 2016 - 2017

lid van de mens.nu
is vrijzinnig humanistisch

Inhoudstafel

1. Voorwoord 3
2. Wat zijn overgangsrituelen? 4
3. Vrijzinnige rituelen: Lentefeest en Feest Vrijzinnige Jeugd 5
4. Symboliek van Lentefeest en Feest Vrijzinnige Jeugd 6
5. Vrijzinnig humanistische symbolen 8
6. Vrijzinnig humanisme, een levensbeschouwing 9
7. Van kind naar volwassene bij diverse religies 11
8. Praktische informatie 12

1. Voorwoord

‘Lentefeest’ en ‘Feest Vrijzinnige Jeugd’ … je hebt er wellicht al van gehoord?! Maar wat het precies inhoudt, hoe deze ‘feesten’ georganiseerd worden, is je misschien minder duidelijk. Met deze brochure willen wij je meer achtergrondinformatie geven over het belang en de betekenis van deze plechtigheden. Want deze plechtigheden zijn ‘overgangsrituelen’. Ze geven uiting aan het feit dat kinderen een belangrijke stap zetten in hun leven: zij ronden de ene fase af en stappen over in een nieuwe fase van leren en ontdekken.

Voor de zesjarigen eindigt de kleutertijd. De wereld wordt groter. Op school leren ze heel wat nieuwe vaardigheden aan en ontsluieren ze stapsgewijs de geheimzinnige wereld van cijfers en letters. De twaalfjarigen gaan op weg naar adolescentie en volwassenheid. Het ontdekken van de wereld gaat verder. Ze worden pubers. Ze gaan naar de ‘grote school’. Ze zoeken hun plaats in een toch vrij ingewikkelde wereld.

Beide plechtigheden zijn niet zomaar ontstaan. Belangrijke momenten in het leven worden in diverse culturen en levensbeschouwingen gevierd.

2. Wat zijn overgangsrituelen?

Onze samenleving bestaat uit een veelheid aan culturen en levensbeschouwingen, met veel onderlinge verschillen. Er zijn echter ook gemeenschappelijke kenmerken, die vaak verbonden zijn met belangrijke overgangsmomenten in het leven. Overal ter wereld besteden mensen aandacht aan die 'scharniermomenten' en zijn er 'overgangsrituelen' rond ontstaan. De belangrijkste momenten zijn de geboorte, het volwassen worden, het huwelijk en de dood.

Essentieel bij een ritueel is dat het ons gewone leven stillegt en ruimte maakt voor reflectie om daarna verder te gaan, dat het een reeks betekenisvolle handelingen omvat en dat het om een gemeenschappelijke beleving gaat. Een overgangsritueel omvat meestal ook drie fasen: een periode van afzondering (separatie), een overgangsfase (het ritueel zelf) en een opname van de feesteling in de 'nieuwe' gemeenschap (integratie). Enkele voorbeelden van overgangsrituelen uit diverse tradities:

GEBOORTE in de joodse traditie worden in het oor van de aanstaande moeder passages uit de Tora (joods wetboek) gefluisterd. Aan de wieg van de pasgeborene wordt gebeden en worden er psalmen gezongen.

VOLWASSENHEID bij de Aboriginals uit het noorden van West-Australië vindt er bij de eerste menstruatie een rituele ontmaagding plaats. De jongens nemen deel aan een werpceremonie en ondergaan een besnijdenis. Bij beide rites staat het vloeien van bloed symbool voor kracht.

HUWELIJK een kerkelijk huwelijk wordt soms voorafgegaan door een aantal bijeenkomsten voor verloofden. De ceremonie zelf bestaat vooral uit het uitwisselen van de ringen en het afleggen van geloften, onder meer van trouw. Daarna volgt een informeel feest.

DOOD in het Hindoeïsme wordt de overledene al enkele uren na het overlijden gecremeerd op een vuur dat aangestoken wordt door de oudste zoon of broer. Na de verstrooiing van de as volgt een rouwperiode van drie dagen. Van de vierde tot de tiende dag volgt er een rouwperiode met concrete voorschriften: haar wordt niet geknipt, make-up wordt niet gebruikt, … Het schenken van voedsel is tijdens deze periode heel belangrijk. De tiendaagse rouwperiode wordt afgesloten met een rituele reiniging en een maaltijd.

3. Vrijzinnige rituelen: Lentefeest en Feest Vrijzinnige Jeugd

Voor sommigen klinkt het wat vreemd om in een vrijzinnige context over rituelen te spreken. Het woord 'ritueel' wordt door velen in verband gebracht met godsdienstige gebruiken en lijkt in die zin het niet-religieuze karakter van de vrijzinnigheid tegen te spreken. Anderzijds blijkt stilstaan bij de belangrijke momenten in het leven een universele menselijke behoefte.

Vanaf de jaren tachtig van de 19de eeuw vonden er in Brussel al geregeld burgerlijke rituelen plaats (burgerlijke doop, huwelijk, begrafenis en ook al het 'Feest van de Vrijzinnige Jeugd'). Ondertussen zijn vrijzinnige plechtigheden bij geboorte, huwelijk, dood echt al gemeengoed geworden. Denk bijvoorbeeld aan de vrijzinnig humanistische afscheidsplechtigheid begeleid door een moreel consulent in een crematorium.

Het Lentefeest (LF) voor de 6-jarigen en het Feest Vrijzinnige Jeugd (FVJ) voor de 12-jarigen behoren eveneens tot de eerste plechtigheden die door de vrijzinnige gemeenschap georganiseerd werden. Op het einde van de 19de eeuw ontstonden ze als vervanging van de communiefeesten. In die eerste fase hadden de feesten voornamelijk een antiklerikaal ('sociale of vrije communie' of anti-communie') en ook een socialistisch karakter. Tijdens de Tweede Wereldoorlog waren er nauwelijks vieringen. Daarna, en vooral vanaf de jaren zestig van de vorige eeuw, kennen de feesten een groeiend succes.

Het Lentefeest duidt de overgang aan van de kleuterschool naar het lager onderwijs. De kleutertijd is hiermee voorbij. De leerlingen kunnen vanaf het eerste leerjaar de cursus niet-confessionele zedenleer volgen. Dat is kiezen voor een morele vorming in een open geest, waarbij het kind op weg wordt geholpen om zélf normen en waarden te ontdekken en zo een zelfstandig en kritisch ingesteld mens te worden. Het is met andere woorden ook een opvoeding en scholing in het gedachtegoed van het vrijzinnig humanisme. Het Feest Vrijzinnige Jeugd tijdens het zesde leerjaar is geen afsluiting van deze periode maar een transitiemoment naar de middelbare school waar de lessen zedenleer verder gezet worden en de vrijzinnige en humanistische thema's verder worden uitgediept.

Door samen het Lentefeest en het Feest Vrijzinnige Jeugd te vieren, laten kinderen, tieners, ouders, grootouders, familie en vrienden aan elkaar zien dat ze allemaal deel uitmaken van de grote vrijzinnig humanistische gemeenschap.

4. Symboliek van Lentefeest en Feest Vrijzinnige Jeugd

Bij een feest is het vanzelfsprekend dat we plezier maken. Toch is een Lentefeest of een Feest Vrijzinnige Jeugd natuurlijk meer dan alleen maar wat vrijblijvende gezelligheid. De vrijzinnig humanistische waarden, die tijdens de lessen niet-confessionele zedenleer aan bod gekomen zijn, spelen er een belangrijke rol.

Essentieel voor overgangsrituelen is echter ook de symboliek van de handelingen die binnen het ritueel worden uitgevoerd. Enkele voorbeelden maken dit duidelijk.

1) BETEKENIS VAN DE DRIE FASEN ROND HET FEEST

Tijdens een voortraject werken alle feestelingen samen aan een thema, een lied, een dans … Dit voortraject, met eventuele afzondering (vb. paar dagen in de Ardennen), staat symbool voor verbondenheid en de mentale voorbereiding op het eigenlijke ritueel. Het overgangsritueel zelf (op de dag van het LF of FVJ) staat symbool voor de overgang van de oude identiteit naar de nieuwe, van de ene groep naar de andere. Het feest na het ritueel (vb. een geschenkenronde, een maaltijd, een fuif, een optreden, …) staat symbool voor de opname en integratie binnen de nieuwe groep, de grotere gemeenschap.

2) HET 'DOORGEVEN VAN DE FAKKEL':

de zesjarigen geven de fakkel door aan elkaar. Dit staat symbool voor de onderlinge verbondenheid en de warmte binnen de vrijzinnig humanistische gemeenschap. Ook kunnen de twaalfjarigen de fakkel letterlijk en figuurlijk doorgeven aan de zesjarigen. Daarmee sluiten ze voor zichzelf een periode af en is het voor de zesjarigen symbool voor een nieuw begin. Of de leerkracht kan elke feesteling een fakkel aangeven als teken van 'verspreiding van de rede', als opname in de 'verlichte gemeenschap' en als 'oproep tot eigen verantwoordelijkheid'. Eventueel met een tekstje erbij zoals dit:

Lieve mensen, maak me niet te wijs, laat me zelf een toorts aansteken, om in haar aarzelende licht, mijn wijsheid te zoeken.

Lieve mensen, maak me niet te krachtig, laat mijn toorts niet opvlammen, tot een brandstapel voor andersdenkenden.

Lieve mensen, geef mij liefde en schoonheid. Laat mij binnen de cirkel van het warme licht

zoeken, vinden, bouwen,
en dus mezelf worden.

YVES CATRY

3) EEN TOESPRAAK DIE GEHOUDEN WORDT DOOR DE VERANTWOORDELIJKE VAN HET FEEST:

staat symbool voor de samenvatting van enkele waarden en voor de officiële opname in een grotere gemeenschap met eigen verantwoordelijkheden.

4) HET VORMEN VAN EEN BROEDERKETEN:

alle feestelingen staan op het podium en vormen een broederketen als teken van verbondenheid.

5) HET TONEN VAN VAARDIGHEDEN AAN ELKAAR

(dansen, schilderen, musiceren, …) of het opsommen van wat je achterlaat (melktandjes, kindheid, kinderschoentjes, …): de feesteling gaat symbolisch en op individuele wijze tonen wat hij/zij al kan ('wint') of wat hij/zij moet loslaten ('verliest'), in functie van het ouder worden en dus verantwoordelijker worden.

6) EEN 'MOEILIJKE' OF 'GEVAARLIJKE' OPDRACHT VERVULLEN, INDIVIDUEEL OF IN GROEP

(bv. door een groot vel papier springen, een sporenzoektocht in het bos, …): staat symbool voor het groeien van kind naar volwassene, van het 'niet kunnen' naar het 'wel kunnen'.

7) OVER ELK KIND AFZONDERLIJK WORDT DOOR DE VERANTWOORDELIJKE OF LEERKRACHT PLECHTIG IETS BIJZONDERS GEZEGD:

elke feesteling komt in de schijnwerpers terecht, wat de overgang symboliseert van een groepsidentiteit ('alle kinderen gelijken op mekaar') naar een meer persoonlijke identiteit ('elk kind is uniek').

8) HET GEZAMENLIJK (KINDEREN EN VOLWASSENEN) ZINGEN VAN EEN LIED, HET GEZAMENLIJK NAAR VOREN BRENGEN VAN EEN GEDICHT, …

onderdompeling in een geest van vrijzinnig humanisme.

5. Vrijzinnig humanistische symbolen

De 'fakkel' als symbool van de vrijzinnigheid

Wie zedenleer gevolgd heeft, zal ongetwijfeld het symbool van de Belgische vrijzinnigheid kennen: een fakkel met aan beide zijden drie menselijke figuren. Het werd begin de jaren '70 ontworpen en gebruikt door de vrijzinnige centra van Oostende en Knokke-Heist. Dit symbool werd in Vlaanderen als logo gebruikt door het vroegere 'Oudervereniging voor de Moraal' (OVM, opgericht in 1961). Het werd vanaf 1972 officieel overgenomen door de Unie Vrijzinnige Verenigingen (UVV) en het Centre d'Action Laïque (CAL).

Reeds sinds de Verlichting is de fakkel een belangrijk symbool dat staat voor kennis, rede en vooruitgang. De fakkel 'verlicht de duisternis': door het licht van de rede zijn mensen in staat helder te denken en tot inzicht te komen.

De menselijke figuren aan weerszijden van de fakkel symboliseren het humanisme waarin de mens centraal staat. De figuren raken elkaar, wat staat voor verbondenheid en solidariteit: de menselijke broederketen. De figuren rechts zijn hoger geplaatst dan de figuren links. Dat verwijst naar de mogelijkheid om zich te ontwikkelen en te groeien naar meer kennis en inzicht. Ontwikkeling en ontplooiing zijn voor vrijzinnigen belangrijke waarden.

De fakkel en de dubbele reeks figuren staan in een cirkel gevat, als een symbool van wereldsolidariteit: alle mensen ter wereld voelen zich in het licht van de rede onderling verbonden.

De ‘happy-man’ als symbool van het humanisme

De zogenaamde ‘Happy Human’ of ‘happy-man’ is het symbool van het humanisme. Dit symbool werd in 1965 door de British Humanist Association gekozen tijdens een wedstrijd voor ontwerpen. Het werd gecreëerd door Dennis Barrington. Met de jaren is het uitgegroeid tot het wereldwijd symbool van het humanisme. Dit symbool werd in Vlaanderen als logo gebruikt door het vroegere ‘Humanistisch Verbond’ (HV, opgericht in 1951).

De ‘happy-man’ symboliseert het feit dat de mens maar één leven heeft en dat hij/zij er dus goed aan doet om te proberen gelukkig te zijn. Het drukt in feite letterlijk het geluk uit: de menselijke figuur die rechtstaat en de handen in de lucht steekt, als teken van menselijk geluk. Geluk voor de enkeling, geluk voor allen. Het menselijke geluk, hier en nu wel te verstaan, niet later in een hiernamaals…

6. Vrijzinnig humanisme, een levensbeschouwing

Geschiedenis

België wordt bij zijn ontstaan in 1830 vooral gekenmerkt door twee grote tegengestelde stromingen. Enerzijds zijn er de liberalen die de emancipatorische ideeën van de Verlichting en de Franse Revolutie aanhangen. Anderzijds zijn er de katholieken die vasthouden aan de oude machtsstructuren. Ondanks de onderlinge tegenstelling voeren ze wel samen oorlog tegen de noordelijke Nederlanden (de Verenigde Provinciën). Dat brengt hen ertoe om ook samen de Belgische grondwet te schrijven die voor die tijd een zeer liberale (lees progressieve) grondwet is. Onder meer de vrijheid van meningsuiting en de scheiding tussen kerk en staat worden in de grondwet opgenomen. Na verloop van tijd groeien beide stromingen uit tot volwaardige politieke partijen en worden ze elkaars tegenstanders.

Na de tweede wereldoorlog van 1940-1944 neemt het verenigingsleven een hoge vlucht. De antiklerikale vrijdenkersbeweging verliest echter voor velen een reden van bestaan en in plaats daarvan ontstaat een humanistische stroming. Er wordt naar gestreefd om naast de godsdiensten een positieve levensbeschouwing met een eigen ethiek op te bouwen. Naast de reeds bestaande verenigingen wordt in 1951 naar Nederlands voorbeeld het Humanistisch Verbond (HV) opgericht. In 1961 ontstaat uit het Humanistisch Verbond de Oudervereniging voor de Moraal (OVM), die zich specifiek richt op de belangenverdediging van de cursus niet-confessionele zedenleer en de ondersteuning van de leerkrachten zedenleer. De huidige Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging (HVV) is de opvolger van HV en OVM.

Vrijzinnig humanisme in een notendop

Vandaag staat vrijzinnigheid bij ons feitelijk gelijk aan 'niet-gelovig' en 'vrij-denkend' zijn. Dit is een typisch Belgische betekenis die voortspruit uit de tegenstellingen tussen katholieken enerzijds en vrijzinnige liberalen en socialisten anderzijds.

Met 'vrijzinnigheid' bedoelen wij eigenlijk vooral de methode en houding van vrij denken, vrij onderzoek en vrij handelen (zoals vrij spreken en schrijven).
Vrijzinnigen zijn vrijdenkers: het denken is vrij en dat willen vrijzinnigen ook zo houden, los van betutteling of censuur.
Vrij onderzoek is cruciaal. Het betekent dat je geen dogma's of gezagsargumenten aanvaardt. Je verzamelt zelf informatie en bouwt op basis daarvan een eigen mening op. Alle informatie mag en moet aan een kritisch oordeel onderworpen worden.
Zelfbeschikking en vrije meningsuiting zijn vormen van vrij handelen.
Vrijzinnigen streven naar een doorgedreven scheiding tussen kerk en staat.

'Humanisme' is de levensbeschouwing die de mens en de mensheid als doel en basis van alle streven ziet, in de context van en met respect voor natuur en aarde.
Humanisme steunt op waarden als menselijke waardigheid, vrijheid en verantwoordelijkheid, gelijkwaardigheid van man en vrouw, verdraagzaamheid, emancipatie en solidariteit.
In het humanisme staat de mens centraal. De mens zelf kan en moet morele vraagstukken oplossen.

Verantwoordelijkheid en verbondenheid zijn cruciaal. Verantwoordelijkheid voor je eigen daden, voor je naasten, maar ook voor de huidige en toekomstige generaties betekent eveneens een verbondenheid met je medemensen en met de natuur.
De mens is zingever: hij geeft betekenis aan de wereld en zin aan zijn eigen leven en dat van anderen.
Zelfontplooiing en emancipatie zijn belangrijk, met respect voor anderen.
Vrijheid, redelijkheid en gelijkwaardigheid zijn bepalend voor de manier waarop je in het leven staat.

7. Van kind naar volwassene bij diverse religies

De rooms-katholieke kerk kent verschillende sacramenten, waaronder drie 'initiatiesacramenten' (doopsel, eucharistie en vormsel). Deze hebben tot doel om de band met de kerk en het geloof te versterken bij de aanvang van een nieuwe fase in het leven. Het vormsel is het overgangsritueel voor jongvolwassenen, onderdeel van de plechtige communie. De vormeling wordt door priester of bisschop op het voorhoofd gezalfd met het heilig chrisma waardoor hij/zij de kracht van de Heilige Geest ontvangt. De doopmeter of dooppeter legt daarbij een hand op de schouder van de vormeling.

Wanneer een joodse jongen 13 jaar en één dag wordt, is hij een 'Bar Mitsva'. Dit betekent 'zoon van de opdracht' of 'zoon van het gebod'. De jonge jood wordt religieus meerderjarig en dient zich vanaf dat ogenblik aan de joodse leefregels te houden. In minder traditionalistische kringen is de Bar Mitsva-viering veeleer een sociale aangelegenheid waarbij de religieuze achtergrond nauwelijks aan bod komt. Het meer sociale karakter bracht mee dat ook meisjes gevierd worden, op 12 jaar en één dag: de 'Bat Mitsva' ('dochter van het gebod').

In de anglicaanse en lutherse traditie van de protestanten geldt de 'confirmation' in zekere zin als overgangrite, gezien de leeftijd waarop dat gebeurt, namelijk 12 à 13 jaar. Deze 'bevestiging van het geloof' markeert het einde van de kindertijd en een eerste stap naar de volwassenheid. Tevens is het een sociaal en familiaal gebeuren, waar nagenoeg alle jongeren bij betrokken zijn. In de gereformeerde of hervormde kerken vindt de zogenaamde 'belijdenis van het geloof' pas plaats op 17 à 18 jaar, en dit na een grondige en vrij langdurige voorbereiding.

8. Praktische informatie

De organisatie van een Lentefeest (LF) of een Feest Vrijzinnige Jeugd (FVJ) ligt bij de lokale HVV-afdelingen (vroeger OVM en HV afdelingen) en bij de Comités Lentefeest of Feest Vrijzinnige Jeugd. Zij organiseren de gemeenschappelijke feesten in de regio, in samenwerking met de leerkracht(en) zedenleer (NCZ). De organisatoren staan in voor de nodige voorbereidingen, repetities, het inhoudelijk verzorgen van het feest, praktische schikkingen.

Meest voor de hand liggend is dat je kind, dat zedenleer volgt op school, deelneemt aan een gemeenschappelijk feest in de regio. Soms willen mensen graag een individueel lentefeest. Zij kunnen daarvoor een beroep doen op het huisvandeMens.

HVV-Landelijk is verantwoordelijk voor het geven van de nodige informatie over en ondersteuning van de feesten en om ervoor te zorgen dat alle leerlingen van de cursus niet-confessionele zedenleer (NCZ) hieraan kunnen deelnemen.

Wie meer wil weten over het plaatselijke Lentefeest of het Feest Vrijzinnige Jeugd kan zich richten tot de leerkracht NCZ, de lokale afdeling van de Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging of het lokale huisvandeMens van deMens.nu/UVV. Voor alle vragen over de feesten kan je ook terecht bij HVV West-Vlaanderen.

Contactgegevens van de Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging:

HVV vzw
Pottenbrug 4, 2000 Antwerpen
Ingrid Van Eyken of Mabel Coenen, administratief medewerksters
T 03 233 70 32
E info@h-vv.be of ingrid.van.eyken@h-vv.be of mabel.coenen@h-vv.be

HVV Antwerpen
Lange Leemstraat 57, 2018 Antwerpen
Eva Van Tulden, educatief medewerker
T 03 233 70 32
E eva.van.tulden@h-vv.be

HVV Vlaams-Brabant
Lange Leemstraat 57, 2018 Antwerpen
Britt Ballings, educatief medewerkster
T 03 233 70 32
E britt.ballings@h-vv.be

HVV Limburg
A. Rodenbachstraat 18, 3500 Hasselt
Monique Sevens, educatief medewerkster
T 011 21 40 04
E hvvlimburg@telenet.be

HVV Oost-Vlaanderen
Kantienberg 9, 9000 Gent
Tine Dekempe en Dirk Dekempe, educatief medewerkers
T 09 222 29 48
E hvv.ovl@geuzenhuis.be

HVV West-Vlaanderen
Kazernelaan 1, 8400 Oostende
Steven Dudal, educatief medewerker
T 059 51 63 95
E hvv.westvl@skynet.be

HVV Brussel
Sainctelettesquare 17, 1000 Brussel
T 02 742 03 23
E hvvbrussel@h-vv.be

Contactgegevens van de organiserende instanties in West-Vlaanderen:

Avelgem
HVV/OVM Avelgem (FVJ + LF)
Dominique Verschuere
E info@ovm-avelgem.be
T 0476 24 07 62

Blankenberge
HVV/OVM Blankenberge i.s.m. HVV/HV Blankenberge en het VLC Blankenberge (FVJ + LF)
André Vandenbussche
E aa.vandenbussche@telenet.be
T 0496 22 38 45

Bredene
VC Bredene i.s.m. HVV/OVM Bredene (FVJ + LF)
Etienne Vercarre
E vc.de.fakkel@skynet.be
T 0475 72 40 07

Brugge
HVV/OVM Brugge (FVJ + LF)
Eveline Bonjé
E ovmbruggeeveline@hotmail.be
T 0486 77 06 22

Ieper
HVV/OVM Ieper (FVJ + LF)
Philip Bolle
E philip.bolle@telenet.be
T 0495 10 96 67

Knokke-Heist
HVV/OVM Knokke-Heist (FVJ + LF)
Inge Audenaert
E erwinlamote@hotmail.com
T 0478 31 81 16

Kortrijk
HVV/OVM Kortrijk en organisatiecomité Kortrijk-Harelbeke-Menen (FVJ + LF)
Ann De Deken
E ann.dedeken@skynet.be
T 0476 46 74 68

Roeselare - Izegem
HVV/HV Roeselare en HVV/HV Izegem (FVJ + LF)
Yves Werbrouck
E yves.werbrouck@skynet.be

Oostende
FVJ: Comité Feest Vrijzinnige Jeugd Oostende
Chris Vandecasteele

E chris_vandecasteele@telenet.be
T 0497 48 36 47
LF (Krokusfeest): HVV/OVM Oostende
Alain Cools
E domialain@telenet.be
T 0497 89 70 83

Waregem
HVV/HV Waregem (FVJ + LF)
Nino Coussement
E nino.coussement@telenet.be
T 0498 75 67 66

Westhoek (regio Koksijde)
HVV/OVM Westhoek (FVJ + LF)
Marc Van Muylem
E vanmuylem@skynet.be
T 0498 56 61 30

Koekelare-Diksmuide
HVV/OVM Koekelare-Diksmuide (mini-lentefeest)
André Laveyne
E andre.laveyne1@telenet.be
T 0485 58 97 97

Brugs Ommeland
HVV/OVM Oostkamp (FVJ + LF)
Johan Keirse
E johan.keirse@skynet.be
T 0476 90 29 57

Lauwe
Onafhankelijke Werkgroep Moraal Lauwe (FVJ + LF)
Carry De Paepe
E carrydepaepe@hotmail.com
T 0495 23 45 44

Middelkerke
Vrijzinnige Schakel Middelkerke (LF)
Ronny Van Roey
E ronnyvanroey@telenet.be
T 0476 82 69 31

Rumbeke/Roeselare
OCAR (FVJ + LF) - Nieuw 2015
Ellen Callens
E ellen_callens@hotmail.com
T 0495 78 31 21

Menen
HVV Menen (FVJ + LF) - Nieuw 2016
Christine Depoortere
E christine.depoortere@skynet.be
T 0474 52 06 00

Tielt
HVV Tielt (FVJ + LF) - Nieuw 2016
Marc Dupont
E marcpiekenot@skynet.be
T 051 40 31 40

Voor praktische informatie over de feesten kan je terecht bij:

HVV West-Vlaanderen
Kazernelaan 1, 8400 Oostende
Steven Dudal, educatief medewerker
T 059 51 63 95
E hvv.westvl@skynet.be

Contactgegevens van de huizenvandeMens in West-Vlaanderen:

huisvandeMens Brugge
Jeruzalemstraat 51, 8000 Brugge
T 050 33 59 75
E brugge@deMens.nu

huisvandeMens Kortrijk
Overleiestraat 15A, 8500 Kortrijk
T 056 25 27 51
E kortrijk@deMens.nu

huisvandeMens Ieper
Korte Torhoutstraat 4, 8900 Ieper
T 057 23 06 30
E ieper@deMens.nu

huisvandeMens Roeselare
Godshuislaan 84, 8800 Roeselare
T 051 26 28 20
E roeselare@deMens.nu

huisvandeMens Diksmuide
Esenweg 30 - 8600 Diksmuide
T 051 55 01 60
E diksmuide@deMens.nu

NUTTIGE LINKS

Meer informatie over vrijzinnigheid, humanisme en rituelen vind je op volgende websites:

- **www.h-vv.be**
- **www.demens.nu**
- **www.soag.hogent.be/onderzoek/overgangsrituelen**

De jaarlijkse kalender van de feesten vind je op de website **www.vrijzinnigwestvlaanderen.be** onder de themapagina's.

Rechtstreeks naar de themapagina's surfen:
www.lentefeesten.be
www.feestvrijzinnigejeugd.be

Op de themapagina's vind je onder meer informatie over de inhoudelijke uitwerking, zowel van een groepsfeest als van een individueel feest, verzorgd door het huisvandeMens.

BRONNEN

Voor de samenstelling van deze brochure werden volgende bronnen geraadpleegd:

- DEKEMPE, Tine, SCHOONENBERG, Sonia en SLOSSE, Lore, *Humanistische opvoeding*, HVV Oost-Vlaanderen, Gent, 1998
- DEMEYERE, Frank en PIJPEN, Chris, *Over vrijzinnigheid gesproken. Verleden - heden - toekomst*, VUBPress, Brussel, 1998
- VAN KERCKHOVE, Christian en VENS, Eva (eds), *Overgangsrituelen*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2010
- UVV, *Vrijzinnig humanisme*, in Antenne, themanummer 2, 2010

COLOFON

Deze brochure kwam tot stand op vraag van ouders van feestelingen en op vraag van organisatoren van het Lentefeest en het Feest Vrijzinnige Jeugd. Ze is bedoeld voor de ouders en grootouders van de feestelingen als achtergrondinformatie en aandenken bij het LF of FVJ

SAMENSTELLING

Dirk Dekempe (educatief medewerker HVV Oost-Vlaanderen), Sien Simoens (educatief medewerkster HVV)

REDACTIE

Peter Algoet (coördinator cel educatie & maatschappij HVV)

VORMGEVING EN ILLUSTRATIES

An Avonds (medewerkster layout HVV)

DRUK

Ondersteuning: HVV, IMD West-Vlaanderen
onder auspiciën van deMens.nu

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Steven Dudal
Kazernelaan 1, 8400 Oostende

Deze brochure is een uitgave van HVV vzw, Pottenbrug 4, 2000 Antwerpen